

ANKARA ÖZEL TEVFİK FİKRET OKULLARI
PSİKOLOJİK DANIŞMA VE REHBERLİK SERVİSİ

Anne-Baba Bilgi Broşürleri

İLGİLER
VE
SERBEST ZAMANLARI DEĞERLENDİRME
KONUSUNDA ÖNERİLER

"Oyun, bir uyumdur". Piaget

Çocuğun yaşamında önemli bir rolü olan ilgiler, öğrenilmiş birer ihtiyaçtır. Çocuk bir şeyden yararlanacağını görünce onunla ilgilenir, bu da öğrenmeyi motive eder.

Gerçek ilgiler, bireyin yaşamında bir gereksinimi karşıladıkları için sürekli dirler. Çocuk ilgilerle birlikte dünyaya gelmez. O, bu ilgileri bazı deneyimler sonucu, öğrenme yoluyla geliştirir. İlgilerin gelişiminde bireysel farklılıklar önemli bir yer tutar. İlgilerle, fizyolojik ve zihinsel gelişme arasında bir paralellik görülür. Başka bir deyişle, normalde daha hızlı ya da yavaş gelişen çocuk, ilgileri açısından da yaşlıtlarına kıyasla farklılık gösterir.

İlgiler, çocuğun öğrenmeye hazırlıklı olup olmamasıyla yakından bağlantılıdır. Örneğin, çocuğun fiziksel gücü ve kas koordinasyonu gelişmedikçe top oyunlarına ilgi göstermez.

Fizyolojik ve zihinsel gelişmelerle birlikte ilgiler, yaşla da değişir. Yeni ilgiler geliştikçe de çocukluk dönemindeki ilgiler değişikliğe uğrar ya da sınırlanır.

İlgilerin önemi, onların öğrenme için gerekli olan motivasyonun kaynağını oluşturmalarından gelmektedir. Bir etkinliğe ilgi duyan bir çocuk, bunu gerçekleştirmek için daha fazla güç harcar.

Bir çocuğun ilgilerini saptamak için en pratik yol, onun satın aldığı, oynadığı, biriktirdiği, yaptığı veya kullandığı objeleri gözlemektir. Çocuğun ilgi alanını gösteren diğer ipuçları ise; sorduğu sorular, konuştuğu konular ve seçip okuduğu kitaplardır. Bu konuda bilgi edinmenin en iyi yolu ise "Olanaklar elverseydi, en çok neye sahip olmak isterdin?" sorusunu sormaktır.

Aşağıda, günümüzde çocukların en çok ilgilendiği alanlar ve bu alanlarda yapılan etkinliklerin yararlarından söz edilmiştir:

SPOR

Bugün sporun bir eğitim aracı olarak çocuğun her yönden gelişmesinde büyük rol oynadığı bilinmektedir. Sportif oyunlara bir ekip üyesi olarak katılma; çocukta yardımlaşma, beraber çalışma, diğer ekip elemanlarına ve oyun düzenine saygılı olma gibi duyguları geliştirir.

Günümüzde çocukların çoğu apartman dairelerinde yaşamakta, okula servisle gidip gelmekte, televizyon ve bilgisayar karşısında çokça vakit geçirmektedir. Bu durumda hareket ihtiyacını karşılayacak, enerjisini boşaltacak ders dışı sportif etkinlikler ve beden eğitimi dersleri giderek önem kazanmaktadır. Zaten beden eğitimi derslerinin amacı da Milli Eğitimin temel ilkelerine uygun olarak kişinin beden, ruh ve fikir gelişimini sağlamaktır. İnsan biyo-kültürel ve sosyal bir varlıktır. Kültürel koşullar içinde sosyal ilişkiler, hem toplumun hem kültürün hem de bireyin yapısını etkiler. Bireyin tüm yaşamı, çevresine uyum sağlama çabası içinde geçer. Bu uyum çabası doğumdan başlayarak bir gelişim göstermektedir. Sosyalleşme birçok karmaşık faktörün etkilediği bir oluşumdur. Bireyin sosyalleşmesinden, bir anlamda yaşadığı kültürü ve dolaylı olarak bu kültürle bağlantılı diğer kültürleri öğrenmesi kastedilmektedir. Bir diğer anlamda ise, sosyalleşme kişinin, grubun kural ve değerlerine uymayı öğrenmesi; bu değerler düzenini benimsemesidir. Bu öğrenme, doğumdan ölüme dek tüm yaşam boyunca devam eder ve bu süre içinde bireyin çevredeki insanlarla ilişkileri ve diğer çevre faktörleri sosyal uyumunda önemli rol oynar. Oyun, bir kültür iletişimi aracının alıştırıcılarıdır. Çocuk oyun oynarken kendi çevresindeki araçları kullanır. Oyuncakların, araç ve gereçlerin kullanımı sırasında çocuk organlarını ve kaslarını kontrollü kullanmayı öğrenir. Yaş ilerledikçe çocuklar, başkaları ile birlikte daha çok oynamak ve sosyal etkileşim kurmak isterler.

Spor, çocukluk ve ergenlik döneminde sağlıklı büyüme ve gelişmeyi destekler, çok yönlü gelişmeye olanak sağlar. Her çocuğun haftada birkaç saat fiziksel olarak aktif olması gerekmektedir. Bu şekilde kalp ve damar, hareket, solunum sistemi sorunları ile diyabet gibi daha ileri yaşlarda ortaya çıkma olasılığı olan hastalıklara yakalanma riskinin azaltılması mümkündür. Uygun ve bilinçli bir şekilde planlanmış fiziksel etkinlikler ve sporla bu sistemlerin işlevleri daha verimli düzeye getirilebilir.

Çocuğunuzun birkaç yıl sonra karşılaşacağı ergenlik dönemi de kendisini tanıma yolunda büyük istek duyacağı bir dönemdir. Bu dönemdeki hızlı bedensel, ruhsal ve zihinsel değişimlere uyum sağlamakta güçlük çekebilir. Bir gruba ait olma duygusu çok güçlüdür. Özdeşimi anne ve babası dışındaki tüm popüler kişi ve gruplar olabilir. İlgisi karşı cinste yoğunlaşır. Yoğun çelişki ve ikilemlerin yaşandığı bir dönemdir. Bunlar arasında, güven-güvensizlik, aşırı hareket-aşırı durgunluk, bağımlılık-bağımsızlık, kırılganlık-aldırmazlık, özveri-acımasızlık gibi kavramlar sayılabilir.

Çocuk sporla, kendisini, gücünü, yeteneklerini tanıyacak, sınayacak ve geliştirecektir. Yarışacak, kaybettiğinde baş etme yolları arayacaktır. Bir gruba ait olma ve paylaşma duygularını yaşayabileceği sağlıklı bir ortam bulacak, sağlıklı özdeşim nesneleri bulma olasılığı artacaktır. Bu dönemde yaşayabileceği konsantrasyon sorunu da sporla azaltılabilir. Bütün spor etkinlikleri dikkat toplamayı gerektirir. Dikkatini toplamak için sporda sarf ettiği çabanın bir alışkanlık haline dönüşmesiyle akademik başarı da olumlu anlamda etkilenecektir.

MÜZİK

Çocuk, doğası gereği müziğe yatkın olarak yaratılmıştır. Müzik, ses çıkarmaya hevesli olan çocuğun doğasında vardır; ancak çocukların bu yetenekleri gizli kalmaktadır. Müzik eğitimi amaca uygun verildiğinde çocuğun,

zihinsel, duygusal, psikolojik olarak gelişim gösterdiği; sanatsal yeteneklerini ve duyarlılığını geliştirdiği gözlenir. Müzik çocuğa aktif biçimde dinlemeyi ve duymayı öğretir.

Müziğin çocuğa olan bir diğer etkisi ise, çocuğun hayal gücüne seslenerek onu beslemesi ve yaratıcılığını geliştirmesine elverişli bir zemin hazırlamasıdır. Yine müzik, sevinç kaynağı oluşturur. Bu sevinç kaynağı, çocuğun varlığını bütünleyerek onu sürekli yaşar duruma getirir. Müzik, disiplini de türüne göre sağlamaktadır. Duygu eğitimi, duygu kontrolü de yine müziğin notalarına bağlıdır.

Müzik çocukta sosyalleşme, doğru davranışlar kazanma, kendinde var olan yetenekleri keşfedip kullanma gibi kazanımlar sağlamaktadır. Müzik etkinlikleri, çocuklara beraberlik ve bir gruba ait olma duygusu verir. Bilinçli bir müzik eğitimi ile çocuğun grup içinde güven duygusu gelişir, kendine güvenmeyi öğrenir.

İlgi duyduğu bir enstrümanla uğraşması için aile, olanakları doğrultusunda çocuğa destek olmalıdır. Çocuğun istekleri uzun süreli olamayabilir. Kendisini tanıma yolunda sık sık fikir değiştirip farklı alanlardaki yeteneklerini denemek isteyebilir. Bu nedenle çocuğun çalmak istediği müzik aletlerinin ödünç alınması yoluna gidilebilir. Şarkı söyleyerek kendini ifade etmek isteyen çocuğa da sesi konusunda olumsuz eleştiri getirilmemelidir; çünkü büyüdükçe hormonal olarak sesteki etkilenmeler, onun kendine güvenini

zedeleleyebilir. Bu konuda sıkıntı yaşayan çocuğa bu durum anlatılmalı, sesini kullanmak konusunda müzik öğretmeninden yardım istemesi önerilmelidir.

RESİM

Sanat, çocuğun eğitiminde hayati rol oynayan önemli bir etkidir. Çizme, boyama, inşa etme gibi etkinlikler karmaşık bir süreç olup çocuk, bu çabaları sırasında çeşitli öğeleri birleştirerek anlamlı bir bütün oluşturur ve böylelikle deneyim kazanır. Seçme, yorumlama ve yenileme bu etkinliklerde dikkate değer bir başka işlem türüdür. Resim etkinliği sırasında çocuk, konu seçimi ve yorumlamasıyla sadece bir resim örneği vermez, resimden de öte bilgiler sunar. Çocuk resmiyle, olaylar hakkındaki duygu, düşünce ve görüşlerini ifade eder.

Resim yapmaya ilgi duyan çocuk, aile tarafından desteklenip resim eğitimi aldığı anda kısa zamanda "göz ile düşünme" yetisi kazanır. Resim eğitimiyle çocuk, duyarlılık (hassasiyet) kazanır. Sanatsal güzelliklerden zevk alır, kendi kültürünü tanır, çevresine ve sanat eserlerine eleştirel bir gözle bakabilir.

Çocuk, resimle duygusal zekâsını, bilimsel tutarlılık ve sezgisel yaratıcılıkla somutlaştırır. Çocuğun kendini ifade yollarını öğrenmesi, estetik duyguları geliştirmesi, estetik kişilik kazanması, özgün düşünme kapasitesini genişletmesi, sorumluluk ve işbirliği duygularını geliştirmesi, tasarım yetilerini ortaya çıkarması, resim eğitiminin çocuğa önemli katkılarıdır.

KİTAP OKUMA

Düşünen, fikir üreten, düşündüğünü ifade edebilen ve yanlış bilgi ile doğru bilgiyi ayırabilen fertlerin sayısının artması için, çocukluk çağında kitap okuma

alışkanlığı kazandırılmalıdır. Okuma alışkanlığı olmayan çocuklar, okulda başarılı olmakta zorlanmaktadır. Kitap okumayan nesillerin giderek düşünme fonksiyonu körelmekte, fikir üretme yetenekleri gerilemekte, yetersiz olan kelime hazinesi nedeniyle başarılı iletişim kurma özelliği azalmaktadır. Evrensel değerlerin kazandırılması, karakter ve kişilik gelişmesi, tarih ve kültür bilinci ancak okuyan, araştıran ve eleştirebilen nesillerin yetiştirilmesiyle mümkündür. Çocuk, öğrenme sorumluluğunu üstlenmeli, kendisini okuyarak geliştirmelidir. Televizyon ve bilgisayar giderek çocuğun okuma alışkanlığını kaybetmesine ve okumanın sağladığı olanaklardan mahrum kalmasına neden olmaktadır.

Kitap okuyan ve kitap okunan çocukların düşünceleri, diğer çocuklara göre daha zengindir. Düşünme, bilgi ile birlikte geliştiğinden çocuk bildiği kadar düşünebilir. Okuma, çocuğun kelime hazinesini artırarak iletişim yeteneğine katkıda bulunur. Kendisine kitap okunan çocukların dil gelişmesi sağlıklı olmaktadır. Kitap okuyan çocukların iletişim kapasiteleri artar.

Aile çevresinde kitaba ve okumaya yönelik olumlu ve teşvik edici tutumlar çocuğu kitap okumaya yönlendirecektir. Kitap sevgisi çocuk okula başlamadan önce başlar. Hatta bu eğitim 2 yaşından itibaren başlatılabilir.

Çocuklara kitap okuma alışkanlığı kazandırmak için;

- Anne-baba evde kitap okuyabilir,
- Özel "kitap okuma" zamanları ayrılabilir,
- Çocuğun bilgi kazanması ve bu bilgiyi kullanması teşvik edilebilir,
- Ev ortamında çocukların bilgi birikimi ciddiye alınıp ve desteklenebilir,
- Çocuğun değer verdiği özel günlerinde ona kitap hediye edilebilir,
- Evde çocuk için kendisine ait bir kütüphane hazırlanabilir ve kitap okuması ödüllendirilebilir,

- Çocuğun okuduğu kitabı başkalarına anlatma imkânı sağlanabilir,
- Anne-baba kitaplardan edindikleri bilgi ve değerleri çocukları ile paylaşabilir,
- Büyük yazarların hayatlarından örnekler verilebilir,
- Televizyon ve bilgisayar karşısında geçirilen zamanlar düzenlenebilir, bu konuda aşırılığa izin verilmeyebilir,
- Günlük gazete, dergi ve süreli yayınlar takip edilerek çocukların merak hissi uyandırılabilir ve çeşitli süreli yayınları okuma alışkanlığı kazandırılabilir,
- Çocukların harçlıklarıyla kitap almaları teşvik edilebilir,
- Kitapevleri ve kitap fuarları gezilerek çocukların buralara ısınmaları sağlanabilir.

Çocuğun okuyacağı kitapların seçimi de okuma alışkanlığının kazandırılması kadar önemlidir. Anne-babalar bu seçimde şunlara dikkat etmelidirler:

- Kitap, çocuğun görüş ufkunu genişletmeli onun düşünme, sorun çözme ve yaratma gücünü arttırmalıdır.
- Çocukta evrensel olaylara karşı bir ilgi uyandırmalıdır.
- Çocuğun ırk, cinsiyet ve kültür farkı gözetmeksizin insanları sevmesine yardımcı olmalıdır.
- Dürüstlük, nezaket vb. değerler kazanmasına katkıda bulunmalıdır.
- Dilimizin anlatım bakımından zenginliğini ve güzelliğini temsil edecek nitelikleri taşımalıdır.
- Çocuğun yaşına, okuma yeteneğine ve ilgilerine uygun olmalıdır.

İyi bir çocuk kitabı:

- Çocuğa yaşamın değişik yönlerini öğrenmesinde, türlü insan tiplerini tanımasında, başka ülkeler ve toplumlar üzerinde bilgi edinmesinde çok zengin imkânlar sağlar,

- Çocuğun kendini tanımasını, gerektiğinde davranışlarını değiştirmesini ve kişiliğini geliştirmesini sağlar,
- Çocuğun resme, dramatik etkinliklere, müziğe, diğer güzel sanatlara karşı ilgi duymasına yardımcı olur,
- Diğer canlılarla olan ilişkisini de olumlu yönde etkiler,
- Çocuğun ana dilini geliştirmesine büyük ölçüde yardımcı olur,

İnsanın temel ihtiyaçları; "güven ihtiyacı", "başarmak ihtiyacı", "bir gruba kabul edilme ihtiyacı", "oyun ve değişiklik ihtiyacı" ile "estetik" olmak üzere gruplandırılabilir.

Güven ihtiyacı, maddi ihtiyaç olarak daha anne kucağındayken başlar. Soru sorma çağlarında ise güven ihtiyacı, her şeyi doğru ve kesin olarak bilmek ve öğrenmek şeklinde kendini gösterir. Bu dönemlerde masal ve efsaneler, ayrıca düzeylerine uygun cevaplar sunan kitaplar önemlidir. Güven ihtiyacının en açık olarak görüleni sevme ve sevilme ihtiyacıdır. Çocuk sevgiyi ilk olarak ailede tanır ve sevgi dolu aile ilişkileri çocuğun dünyaya bakışını etkiler. Mutlu aile ilişkilerini anlatan eserler, hem olması gereken aile ilişkilerini anlatması hem de hayali de olsa mutlu bir ortam sağlaması bakımından önemlidir. Ancak burada da önemli olan verilenin abartılmadan verilmesidir.

Başarmak ihtiyacı da insanlığın temel ihtiyaçlarından. Çocuklara anlatılan ilk masal ve öykülerdeki kahramanlar daha çok fiziki başarı gösteren kişilerdir. Çocuk büyüdükçe ruhi ve zihinsel başarı da önem kazanmaya başlar. Bu dönemde ise biyografiler bu ihtiyacı karşılar.

Bir gruba kabul edilmek de güven ihtiyacının neticesinde ortaya çıkar. Çocuğun ailesi, oyun arkadaşları, okul arkadaşları çevresini oluşturur. Küçük yaşlarda

arkadaş grubuna giremeyen çocukların sorunlarını nasıl çözdüklerine dair öyküler yardımcı olurken ileri yaşlarda destanlar, kahramanlık öyküleri daha yararlı olur.

Oyun ve değişiklik ihtiyacı, yetişkinlerin kurallarla dolu ve sıkıcı dünyalarında çocukların en önemli ihtiyaçlarından biridir. Güldürmece türü şiir ve öyküler, fabllar, zengin hayal dünyalarına sürükleyen masallar veya bilim kurgu eserler, çeşitli zorlukları başarıyla aşan kişilerin biyografileri, polisiye romanlar, duygusal şiirler, çizgi romanlar gibi eserler bu gereksinimi karşılayabilir.

Estetik ihtiyacı da temel ihtiyaçlardandır. İnsanların süsleme ve süslenme ihtiyacından ortaya çıkar. Çocuklarda estetik duygusu doğuştan itibaren vardır. Bunun gelişmesi için edebi yönü kuvvetli ve resimleri başarılı eserler çocuğa verilmelidir.

Temel duygusal ihtiyaçların dikkate alındığı uygun seçilmiş kitaplar ile büyüyen çocuklar, kişiliklerini sağlam temellendirebilirler.

KOLEKSİYON YAPMA

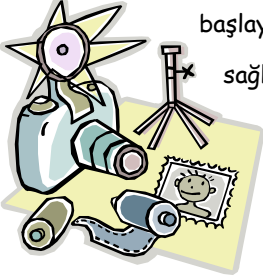
Çocuklar 3 yaşından itibaren toplamayı sever. Çocukluk döneminin ilk zamanlarında, toplananlar değersiz ve önemsiz nesnelerdir. 6 yaşından ergenlik dönemine kadar ilgi duydukları malzemeyi hemen o an toplamak, gerek kız gerek erkek için en sevilen oyun şekillerindendir.

Araştırmalara göre çocuklar 6 ve 12 yaşlarında en yüksek düzeyde koleksiyon ilgisine sahiptirler. Aynı zamanda 12 yaş civarında çocuklarda dağınıklık sorunu da yoğun olarak yaşanabildiği için ailelerin koleksiyon merakı olan çocuklarına destek olmaları önerilmektedir. Biriktirdiği objeleri belli bir düzen içinde saklamaları, kategorize etmeleri, ambalajlamaları önerilmelidir. Biriktirdiği objeler değersiz görülmemeli, çocuğun bu oyununa saygı gösterildiği hissettirilmelidir.

FOTOĞRAFÇILIK

Bugün fotoğraf, güzel sanatların bir kolu haline gelmiştir. Fotoğrafçılığın sanat yönü, çocuğun estetik, duygusal ve zihinsel kazanımlarını arttırır. Hayat, devamlı bir akıştır. Bazı anların ya da sahnelerin fotoğraflanarak korunması fikri, genellikle ergenlik çağından itibaren ilgi alanı olarak kendini göstermeye

başlayabilir. Aile tarafından bu ilginin desteklenerek olanakların sağlanması, çocuğun bu konudaki bilgilerini artırma yönünde araştırmalar yapmaya başlamasına neden olabilir. Böylece teknik ve estetik özelliklerini bilerek fotoğrafçılık sanatını uygulamaya başlayabilir.

Fotoğrafçılık çocuğa estetik bir bakış kazandırır.

Fotoğrafçılıkla uğraşan bir çocuk öncelikle baktığını görmek ve çevresindeki nesnelerin ve duyguların gelişimini izlemek gibi davranışlar kazanır. Bu da dikkatini bir konuya verme konusunda alışkanlık kazanmasını sağlayabilir.

Fotoğrafçılığın tekniğini öğrenen bir çocuk, öncelikle bir kompozisyon oluşturur, yaratıcılığını kullanır ve bir ürün elde eder. Bu da çocuğun kendine güvenmesini sağlar. Daha sonra bu ürünlerini başkalarıyla da paylaşmak ister, bu da çocuğu çevresiyle iletişim kurmaya yönlendirir.

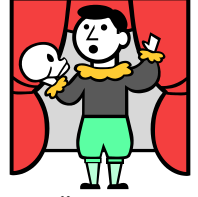
TİYATRO

Günümüzde tiyatro, çocuklar için en etkin öğrenme araçlarından biridir. Çocuk, aynı ortamda bulunduğu yaşlılarıyla, sosyal ve duygusal açıdan bir etkileşim içerisinde. Toplumda uygun ve beklenen davranışları gösterebilme ve bunun yanı sıra

kurallara uyabilme yine tiyatro aracılığıyla kazanılan becerilerdir. Tiyatroda bir oyun izlemek yalnız sosyal değil, çocuğun duygusal ve zihinsel gelişimine de önemli bir katkıda bulunur. Kimi zaman anne babayla, kimi zaman da arkadaşlar veya

öğretmenlerle paylaşılan bu değerli zaman diliminde çocuk birçok farklı duygu yaşar; heyecanlanır, üzülür, sevinir, öfkelenir. Bir yandan da oyunun konusunu kavramaya çalışır, zihninde olayları değerlendirir.

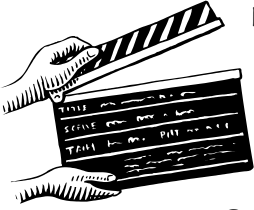
Tiyatro, çocuklar için etkili bir sosyal öğrenme ortamıdır. Öyle ki, önce anne-baba çocuğu ile birlikte hangi oyuna gideceğine karar verir, bilet alınır ve oyuna gidilir. Çocuk, ona gösterilen yere oturma, sessiz olma, kimseyi rahatsız etmeme gibi kurallarla karşılaşır. Çocuk oyun sırasında sanatçıların yönlendirmesiyle oyuna sözlü veya sözsüz işaretlerle katılabilir. Sanatçılar izleyicileri oyun sonunda selamlar. Bunların tümü, çocuk için sosyal öğrenme sürecidir. Olumlu sosyal davranışların kazanılmasında bir adımdır. Bilimsel çalışmalar, çocuğun yaş ve ilgi düzeyine uygun tiyatro oyunlarının yalnız sosyal gelişimini değil, çocuğun zihinsel ve duygusal gelişimini de olumlu yönde etkilediğini göstermektedir. Çocuk oyunu izlerken bir yandan konuşmaları değerlendirir, oyunun sonunu merak eder, oyundan bazı dersler çıkarmaya başlar. Soyutlama ve genelleme yapar. Tüm bu zihinsel etkinlikler çocuğun hayal gücünü geliştirir ve daha yaratıcı olmasını sağlar. Bunun yanı sıra belirli bir süre dikkatini oyunun konusuna odaklayacağından çocuğun dikkat süresi de artacaktır.

Tiyatroda sergilenen oyunlarda çocuk, gözlem yoluyla öğrenmektedir. Oyuncuları kendisine model alır ve onlarla empati kurar. Bazı oyuncularla özdeşleşir. Kendisini oyun içinde farz eder ve farklı durumlarla karşılaştığında nasıl tepki vermesi gerektiğini ya da nasıl tepki verebileceğini öğrenir. Bir anlamda kendini dener. Duygu ve düşüncelerini daha iyi ifade edebilir. Günlük yaşamda konuşulan dili daha etkin kullanabilir. Bu da dil gelişiminin bir göstergesidir.

Çocuğun sadece izleyici olarak değil, oyuncu olarak da bir tiyatro etkinliğine katılması ise akademik, sosyal, fiziksel ve duygusal açıdan daha çok

yarar sağlayabilir. Görsel ve işitsel duyularımıza hitap etmesi, tiyatroyu birçok eğitim aracından üstün kılmaktadır. Dekor, ses, ışık ve kostümler çocukları farklı bir dünyaya götürür ve yaşama farklı bir açıdan bakabilme fırsatı verir. Ayrıca çocuktaki duygusal problemlere ve uyum sorunlarına drama tekniğiyle çözüm aranabilmektedir.

SİNEMA

Sinema, çocuğun psiko-sosyal gelişiminde bir uyarım kaynağıdır. Sinemanın haz kaynağı olmasının ve sinema alışkanlığı oluşmasının nedeni, filmin çocuklara günlük yaşamlarından farklı bir heyecan vermesidir. Bu yaşlarda animasyon filmleri tercih etmeleri daha çok beklenir.

Ergenlik öncesi dönemden itibaren yetişkinler için yapılmış filmlere de ilgi duymaya başlayabilirler. Bu durumda aileler, toplumun sosyo-kültürel gerçeklerini yansıtan, eğitici ve uyarıcı nitelikte filmleri seçmesi için çocuğu yönlendirebilirler. Komedi filmlerinin yanında, çocuğun heyecan verici, aksiyonlu filmleri seçmesinin de bir sakıncası yoktur; çünkü çocuk bu yaşlarda, izlediği görüntülerin sadece bir kurgudan ibaret olduğunu bilir. Ancak sinemada izlenen filmlerin çocuğun psiko-sosyal gelişimindeki rolü büyük olduğu için, film kahramanının iyi seçilmiş olması gerekmektedir. Çocuğun kişiliğini geliştirirken kendisini özdeşleştireceği bir model olarak alacağı bu kahraman, doğrunun, iyinin simgesi olmalıdır.

DOĞA SPORLARI

Doğa sporlarının zihinsel, fiziksel, sosyal ve bireysel gelişim başlıklarıyla özetlenebilecek kazanımlarının en büyük özelliği, yaşayarak öğrenme süreci içinde aktarılmaıdır. Çocuk "eğitildiğini" hissetmeden eğlenerek öğrenir.

Zihinsel yararları: Çocuğun yön bulma, takip etme, araziyi tanıma, yeryüzü şekillerini algılayıp kategorize etme, beden eğitimi, coğrafya, matematik, fen bilimleri alanlarında eğitimini sağlar. Bu sporu yapan gençler hedef ve isteklerini düşünür, bu hedeflere ulaşmak için sistemli olarak çalışmaya alışırlar.

Fiziksel yararları: Çocuğun kardiovasküler dayanıklılığını, genel kondisyonunu, hızını, çevikliğini ve kuvvetini geliştirmesini sağlar. Bu sporla uğraşan gençlerin çoğu sigara kullanmaz.

Sosyal ve bireysel yararları: Aktivite ister yarışma ister eğlenceli vakit geçirme olarak düzenlensin, çocuğun kendine güven, karar verme, sorumluluk alma, grupta çalışma, arkadaş ve öğretmenleriyle iletişim becerilerini geliştirir. Özellikle büyük şehirlerde büyüyen çocuk ve gençleri kırsal alanlarla tanıştırır, böylece doğa sevgisini ve çevre koruma bilincini pekiştirir. Ailece yapmaya çok uygun bir aktivite olduğu için, aile içi iletişim ve paylaşımı destekler.

EVCİL HAYVAN BESLEME

Çocuğun bedensel, zihinsel, ruhsal ve sosyal gelişimi bir bütünlük içinde ve birbirini az ya da çok etkileyerek tamamlanır. Çocuk önce kendini ve kendi dışındaki dünyayı beş duyusu ile algılar, algıladıklarını da taklit ederek, onlarla karşılıklı ilişkiye girerek öğrenir.

Özellikle de bu karşılıklı ilişkinin kiminle, nasıl, ne sıklıkla olduğu onun zihinsel, ruhsal, sosyal gelişimini yakından etkiler. Bu ilişkideki önemli kişiler önce annesi ve diğer aile bireyleri, daha sonraları da yakın ve uzak çevresindeki insanlardır. Hayvan ve bitkiler de gerek canlı gerekse cansız (oyuncak) halleri ile çocuğun dünyasına bebeklikten itibaren girerler.

Oyuncak bir köpek veya ayıcık çocuğun annesinden sonra en yakın arkadaşı olabilir. Bu oyuncak onun sırlarını paylaşır, kızgınlığına katlanır, huzursuzluğunu giderir. Evcil hayvanlar da aynen bu oyuncaklar gibi çocuğun yaşamında etkili olabilirler. Çocuk bir evcil hayvan ile insanlarla nasıl sosyalleşileceğinin provalarını yapabilir, mutluluğunu veya mutsuzluğunu paylaşabilir, öfkesini ona bağırarak giderebilir. Ona bakarak birine bir şeyler vermenin, yardım etmenin zevkini tadabilir, onu sahiplenerek bağlılık duygusunun farkına varabilir. Yine çocuk evcil hayvana bir şeyler öğreterek kendi bir şeyler öğrenir, korkularını onun üzerinde deneyerek yenebilir ve de insan ilişkisinin temelini oluşturan sevmeyi, vermeyi, korumayı, bağımsız bir kişi olmayı öğrenir.

Bu ruhsal ve sosyal süreçler, sadece hayvanların yardımıyla yapılabilir anlamına gelmez; ancak bir yerde bir süre için çocuğun hayatına katkıda bulunabilir. Özellikle de çocuğun herhangi bir nedenle yoksunluk yaşadığı durum ve zamanlarda bu katkısı daha da artacaktır. Örneğin; sevdiği birini kaybettiğinde, ev okul değişikliklerinde, ana-babanın ayrılıklarında çocuk için bu evcil hayvan "bir yerine koyma", paylaşma işlevi görebilir.

Bütün bunların yanı sıra çocuk yaşadığı dünyayı doğasıyla, bitkisiyle, hayvanları ile bir bütün olarak algılayacak ve kabullenecek; bu da onun hem birey olarak daha mutlu olmasına hem de sosyal bir varlık olarak daha saygılı, daha verici olmasına yardımcı olacaktır.

Sonuç olarak; spor, müzik, resim, kitap okuma, koleksiyon yapma, sinema, tiyatro ya da fotoğrafçılık gibi ilgi alanlarının yararlarından bazıları şunlardır:

- Dikkat toplama (konsantrasyon) sorunları için olumlu katkıları olması,
- Disiplinli ve planlı yaşama alışkanlığı kazandırma,
- Duyarlılığı geliştirmeleri,

- Estetik bakış kazandırmaları,
- Zihinsel aktivitede bulunmaları, böylece akademik yeterlilikleri artırmaları,
- Sosyal ilişkileri güçlendirmeleri,
- Duygusal kontrolü artırmaları,
- Kendine güveni artırmaları,
- Kişilik gelişiminde olumlu etkiler sağlamaları,
- Fiziksel gelişimlerinin sağlıklı olmasını sağlamaları.

Serbest zamanlarını spor yaparak, enstrüman çalarak, kitap okuyarak ya da sinemaya giderek geçiren bir çocuğun bu ilgilerini, ailesinin desteklemesi ve zaman planlaması yaparak yürütmesini sağlaması önemlidir. Çocuğunuzun bu dönemlerini daha sağlıklı geçirmesi için serbest zamanlarını, yukarıda sayılan alanlardan birinde ya da ilgi duyduğu başka bir alanda yapacağı etkinliklerle değerlendirmesi önerilmektedir. Ancak yoğun kurs programlarıyla çocuğun yorularak ilgi duyduğu bu etkinliklerden sıkılması da mümkündür. Bu nedenle 8-10 yaş grubunda çocuğun evi dışında katılacağı bir sanatsal bir spor alanında kurs/etkinlikten fazlası önerilmemektedir.

Bu konuda çocuğunuzla birlikte Psikolojik Danışma ve Rehberlik Servisimize danışabilirsiniz. Saygılarımızla

Rehberlik ve Psikolojik Danışma Servisi

Bu broşür aşağıdaki kaynaklardan yararlanılarak hazırlanmıştır:

Prof.Dr. Haluk Yavuzer - *Çocuk Psikolojisi*

Prof.Dr. Haluk Yavuzer - *Resimleriyle Çocuk,*

Doç.Dr. Ahmet Atan - *Çocuk Gelişiminde Resim Eğitiminin Yeri*

Elif Şeyda - *Çocuk ve Kitap*

İzzettin Tunç - *Pratik Fotoğrafçılık Bilgileri*